

συντηρήσεως κατώτερα του όριου αυτού, αρκεί να ασκεί μιά πραγματική και γνησία δραστηριότητα.

3. Τά κίνητρα πού ώθησαν τόν εργαζόμενο ενός Κράτους μέλους να αναζητήσει

εργασία σέ άλλο Κράτος μέλος είναι αδιάφορα, όσον αφορά τό δικαίωμά του εισόδου και παραμονής στό έδαφος του τελευταίου αυτού κράτους, έφ' όσον ασκεί ή επιθυμεί να ασκήσει πραγματική και γνησία δραστηριότητα.

Στήν υπόθεση 53/81,

πού έχει ως αντικείμενο αίτηση του όλλανδικού Raad van State, afdeling rechtspraak, προς τό Δικαστήριο, κατ' έφαρμογή του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν όποία ζητείται, στό πλαίσιο τής δίκης πού έκκρεμεί ενώπιον του αίτούντος δικαστηρίου μεταξύ

D. M. LEVIN, "Αμστερνταμ,

και

STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE,

ή έκδοση προδικαστικής απόφάσεως ως προς τήν έρμηνεία του άρθρου 48 της συνθήκης ΕΟΚ καθώς και όρισμένων διατάξεων κοινοτικών όδηγιών και κανονισμών περί τής έλευθέρως κυκλοφορίας των προσώπων στό έσωτερικό τής Κοινότητας,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο από τους J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, G. Bosco, A. Touffait και O. Due, πρόεδρους τμήματος, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O'Keefe, T. Koopmans, U. Everling, A. Χλωρό και F. Grévisse, δικαστές,

γενικός εισαγγελεύς: Sir Gordon Slynn
γραμματεύς: A. Van Houtte

έκδίδει τήν ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, ή εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατετέθησαν δυνάμει του άρθρου 20 του Πρωτοκόλλου περί του Όργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, έχουν συνοπτικώς ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και έγγραφη διαδικασία

1. Η D. M. Levin, βρετανικής υπηκοότητας και σύζυγος υπηκόου τρίτης χώρας, εξήτησε στις 13 Ιανουαρίου 1978 άδεια παραμονής στις Κάτω Χώρες. Η αίτησή της απερρίφθη στις 20 Μαρτίου 1979, με απόφαση του προϊσταμένου της τοπικής αστυνομίας του Άμστερνταμ, βάσει της ολλανδικής νομοθεσίας, εν προκειμένω του *Vreemdelingenbesluit* (Διάταγμα περί αλλοδαπών), γιά τόν λόγο, μεταξύ άλλων, ότι ή χορήγηση άδειας παραμονής είναι αντίθετη πρός τό γενικό συμφέρον, επειδή ή αιτούσα δέν άσκούσε πλέον καμία δραστηριότητα από τίς άρχές του 1978, και επομένως δέν ήδύνατο νά θεωρηθεί ως «προνομιούχος υπήκοος ΕΟΚ» (*begunstigt EEC-onderdaan*) κατά την έννοια του άνωτέρω διατάγματος.

Μέ επιστολή της 9ης Απριλίου 1979, ή προσφεύγουσα υπέβαλε στον *Staatssecretaris van Justitie* αίτηση επανεξετάσεως της άνωτέρω αποφάσεως, υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων, ότι τό γεγονός ότι δέν ήσκησε δραστηριότητα στις Κάτω Χώρες επί όρισμένο διάστημα, δέν άποτελεί καθ' εαυτό έπιχειρημα πρόσφορο κατά της

χορηγήσεως εις αυτήν άδειας παραμονής, καθ' όσον και ή ίδια και ό σύζυγός της διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματα έπαρκή γιά τή συντήρησή τους και διότι, επί πλέον, ήρχισε εν τώ μεταξύ νά εργάζεται επί μισθώ.

Δεδομένου ότι επί της αίτήσεως αυτής δέν ελήφθη άπόφαση του *Staatssecretaris* εντός των προβλεπομένων από την ολλανδική νομοθεσία προθεσμιών, ή Levin ήσκησε, μέ επιστολή της 20ής Ιουλίου 1979, προσφυγή κατά της σιωπηράς, άπορριπτικής της αίτησεώς της αποφάσεως, ενώπιον του *afdeling rechtspraak* του *Raad van State*. Υπεστήριξε ότι πρέπει νά θεωρηθεί ως «προνομιούχος υπήκοος ΕΟΚ», κατά την έννοια του περί αλλοδαπών ολλανδικού διατάγματος, άφού είναι υπήκοος άλλου Κράτους μέλους και εργάζεται επί μισθώ στις Κάτω Χώρες. Έν πάση περιπτώσει ή ίδια και ό σύζυγός της διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία και εισοδήματα τά όποια καθιστούν δυνατή την συντήρησή της.

Ό *Staatssecretaris*, άφ' έτέρου, υπεστήριξε στην δίκη αυτή ότι ή προσφεύγουσα δέν δύναται νά θεωρηθεί ως «προνομιούχος υπήκοος ΕΟΚ», άφού ή δραστηριότης πού άσκει δέν της παρέχει έπαρκή μέσα διαδιώσεως, τουλάχιστον ίσα πρός τόν νόμιμο κατώτατο μισθό πού ισχύει στις Κάτω Χώρες. Έπίσης δέν πληροδται ή προϋπόθεση, ή όποια συνάγεται από την ολλανδική νομοθεσία, ότι δηλαδή ό υπήκοος της ΕΟΚ πρέπει νά έχει βούληση — ύποκειμενική — άσκήσεως δραστηριότητος, επειδή ή προσφεύγουσα ήρχισε νά εργάζεται επί μισθώ στις Κάτω Χώρες μέ σκοπό νά έπιτύχει όπως ό σύζυγός της, μή υπήκοος Κρά-

τους μέλους, θεωρηθεί ως «προνομιούχος υπήκοος ΕΟΚ».

Θεωρώντας ότι η διαφορά εγείρει ζητήματα κοινοτικού δικαίου, το afdeling rechtspraak του Raad van State ανέβαλε την έκδοση αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της συνθήκης ΕΟΚ, τὰ ακόλουθα ερωτήματα:

«1. Ο όρος «begunstigde EEG-onderdaan» (προνομιούχος υπήκοος ΕΟΚ), με τον οποίο, στην όλλανδική νομοθεσία, νοείται ο υπήκοος Κράτους μέλους σύμφωνα με τον όρισμό του άρθρου 1 της οδηγίας 64/221, του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, και ο οποίος χρησιμοποιείται στην νομοθεσία αυτή για τον προσδιορισμό της κατηγορίας των προσώπων επί των οποίων εφαρμόζονται το άρθρο 48 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ο κανονισμός 1612/68 της 15ης Οκτωβρίου 1968, τον οποίο εξέδωσε το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατ' εφαρμογή του ανωτέρω άρθρου, καθώς και οι οδηγίες 64/221 της 25ης Φεβρουαρίου 1964 και 68/360 της 15ης Οκτωβρίου 1968, έχει την έννοια ότι αφορά και τον υπήκοο Κράτους μέλους, ο οποίος άσκει στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους μισθωτή, ή όχι, δραστηριότητα ή πού παρέχει εκεί υπηρεσίες, σε βαθμό τόσο περιορισμένο, ώστε να πορίζεται εισόδημα κατώτερο από εκείνο τό οποίο στο τελευταίο αυτό Κράτος μέλος θεωρείται ως τό ελάχιστο όριο για την συντήρησή του;

2. Για να δοθεί άπάντηση στο πρώτο ερώτημα, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ άφ' ενός των προσώπων τὰ όποια, παράλληλα ή επί πλέον των εισόδων πού έχουν από την περιορισμένη δραστηριότητά τους, έχουν και άλλα εισοδήματα (πχ. εισοδήματα πού προέρχονται από τὰ περιουσιακά στοι-

χεία ή από την εργασία του συζύγου τους, ο όποιος τὰ συνοδεύει και ο όποιος δέν είναι υπήκοος Κράτους μέλους), έτσι ώστε να διαθέτουν άπαρκή μέσα συντηρήσεως κατά την έννοια του ερωτήματος 1 και άφ' έτέρου των προσώπων πού δέν διαθέτουν άλλα παρόμοια πρόσθετα εισοδήματα, αλλά πού για ιδιαίτερους λόγους, άρκοούνται σε εισόδημα κατώτερο εκείνου πού θεωρείται γενικά ως τό κατώτατο όριο;

3. Σε περίπτωση καταφατικής άπαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, είναι δυνατό να γίνει επίκληση με την αυτή ισχύ του δικαιώματος ενός τέτοιου εργαζομένου, περί έλευθέρως εισόδου και εγκαταστάσεως στο Κράτος μέλος, στο όποιο άσκει ή επιθυμεί να άσκήσει δραστηριότητα ή εντός του όποιου παρέχει ή επιθυμεί να παράσχει υπηρεσίες σε περιορισμένο βαθμό, όταν άποδεικνύεται ή πιθανολογείται ότι, με την εγκατάσταση στο έν λόγω Κράτος μέλος, επιδιώκονται κυρίως σκοποί διάφοροι από την άσκηση δραστηριότητος ή την παροχή υπηρεσιών σε περιορισμένο βαθμό;»

2. Η διάταξη παραπομπής έπρωτοκολλήθη στην γραμματεία του Δικαστηρίου στις 11 Μαρτίου 1981.

Σύμφωνα με τό άρθρο 20 του Πρωτοκόλλου περί του Όργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν ή D. M. Levin, έκπροσωπούμενη από τον W. J. van Bennekom, δικηγόρο Άμστερνταμ, ή όλλανδική κυβέρνηση έκπροσωπούμενη από τον F. Italianer, ένεργούντα για λογαριασμό του ύπουργού έξωτερικών, ή δανική κυβέρνηση, έκπροσωπούμενη από τον Laurids Mikaelson, νομικό σύμβουλο, ή γαλλική κυβέρνηση, έκπροσωπούμενη από τον Thierry Le Roy, ένεργούντα για λογαριασμό του γενικού γραμματέως της διυπουργικής έπιτροπής για θέματα εύρω-

παϊκής οικονομικής συνεργασίας και ή Έπιτροπή τών Εύρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τούς John Forman και Pieter-Jan Kuypers, μέλη τής νομικής τής υπηρεσίας.

Κατόπιν έκθέσεως του είσηγητου δικαστού και μετ' άκρόαση του γενικού εισαγγελέως, τό Δικαστήριο άπεφάσισε τήν έναρξη τής προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγουμένη διεξαγωγή άποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

1. α) "Όσον άφορά τό *πρώτο και τό δεύτερο έρώτημα*, ή *Levin* υποστηρίζει ότι, τό άρθρο 48 τής συνθήκης ΕΟΚ αναφέρεται όχι μόνο στους μισθωτούς εργαζομένους αλλά και σ' εκείνους που άπασχολούνται αυτότελώς και στους εργοδότες. Αυτό προκύπτει από τό άρθρο 1 τής οδηγίας 64/221 του Συμβουλίου, τής 25ης Φεβρουαρίου 1964 περί του συντονισμού τών ειδικών μέτρων για τήν διακίνηση και τήν διαμονή άλλοδαπων, τά όποια δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας άσφαλείας και δημοσίας ύγείας (ΕΕ είδ. έκδ., τόμ. 05/001, σ. 16). Τό άρθρο αυτό προσδιορίζει τά πρόσωπα στά όποια αναφέρεται τό άρθρο 48 τής συνθήκης.

Τό κοινοτικό δίκαιο δέν άποκλείει του πεδίου έφαρμογής του άρθρου 48 τής συνθήκης τά πρόσωπα τών όποιων οι δραστηριότητες δέν τούς επιτρέπουν νά πορίζονται εισόδημα τουλάχιστο ίσο προς τό κατώτατο εισόδημα του κράτους ύποδοχής.

"Ένας τέτοιος περιορισμός είναι άσυμβίβαστος προς τόν σκοπό τής έλευθέρως κυκλοφορίας τών εργαζομένων, δεδομένου ότι

θέτει τά σχετικά πρόσωπα σε λιγότερο εύνοική θέση από εκείνη τών υπηκόων του κράτους ύποδοχής, που έχουν τήν ευχέρεια μερικής άπασχολήσεως, από τήν όποια έλκουν εισόδημα κατώτερο του έλαχίστου όριου συντηρήσεως. Έξ άλλου δέν δικαιολογείται ούτε από τήν μέριμνα προλήψεως τής έξαντλήσεως τών ένδικών πόρων του κράτους ύποδοχής, άφου ό σκοπός αυτός έξασφαλίζεται έπαρκώς από νομικές διατάξεις που επιτρέπουν τήν άφαίρεση ή τήν άρνηση παρατάσεως τής άδειας παραμονής εκείνων οι όποιοι δέν διαθέτουν ή δέν διαθέτουν πλέον έπαρκή μέσα συντηρήσεως.

"Η άποψη αυτή έπιβεβαιώνεται και από πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί του δικαιώματος παραμονής τών υπηκόων τών Κρατών μελών στο έδαφος άλλου Κράτους μέλους, σύμφωνα με τήν όποια οι υπήκοοι τών Κρατών μελών άπολαύουν του δικαιώματος διαρκούς παραμονής στα άλλα Κράτη μέλη, άρκει νά άποδεικνύουν ότι διαθέτουν έπαρκείς πόρους.

"Επομένως τό δικαίωμα παραμονής πρέπει νά αναγνωρίζεται τόσο σε εκείνους οι όποιοι έλκουν από τήν εργασία τους τουλάχιστο μέρος ενός έλαχίστου εισοδήματος αλλά οι όποιοι διαθέτουν επί πλέον έπαρκείς πόρους από άλλες πηγές, όσο και σε εκείνους οι όποιοι δέν διαθέτουν πρόσθετα έπαρκή εισοδήματα αλλά οι όποιοι άρκοϋνται σε εισόδημα κατώτερο τών νομίμων άποδοχών, άρκει νά μή ζητείται ή παροχή βοήθειάς έκ δημοσίων κεφαλαίων.

6) "Η άπάντηση στο *τρίτο έρώτημα* είναι ότι ή υποκειμενική πρόθεση άσκήσεως μιάς δραστηριότητας δέν δύναται νά είναι άποφασιστική, δεδομένου ότι έπικείται ή πλήρης άναγνώριση κάθε μορφής παραμονής. "Επί πλέον, ή ίδια ή άσκηση δραστηριότητας δέν άποτελεί γενικώς αυτοσκοπό καθ' έαυτή, αλλά έξυπηρετεί άλλους σκοπούς, οι όποιοι έκφεύγουν τής έκτιμήσεως τών δημοσίων άρχών.

2. α) Η *όλλανδική κυβέρνηση* υπογραμμίζει ότι το *πρώτο ερώτημα* αφορά το ζήτημα αν το άρθρο 48 προβλέπει την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων γενικώς ή μόνον των εργαζομένων, οι οποίοι με την άσκηση δραστηριότητας υπό την πλήρη έννοια του όρου συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της Κοινότητας και επιδιώκουν να βελτιώσουν το δικό τους βιοτικό επίπεδο.

Πρέπει να γίνει δεκτό ότι, δυνάμει του άρθρου 48 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται το δικαίωμα παραμονής τους σε ένα από τα Κράτη μέλη «μέ τον σκοπό να άσκουν εκεί ορισμένη εργασία σύμφωνα με τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν την απασχόληση των εργαζομένων υπηκόων αυτού του Κράτους μέλους». Οι διατάξεις αυτές καλύπτουν και την ολλανδική νομοθεσία ή οποία εξασφαλίζει ένα νόμιμο μισθό στους εργαζομένους που απασχολούνται πλήρως.

Συνεπώς η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων συνεπάγεται το δικαίωμα του εργαζομένου να διακινείται εντός της Κοινότητας προς τον σκοπό άσκησης σε ένα από τα Κράτη μέλη δραστηριότητας, κατά τρόπο πλήρη, τόσο από κοινωνικής όσο και από οικονομικής απόψεως, ή οποία να του επιτρέπει, τουλάχιστον, να επιτυγχάνει τη συντήρησή του.

6) Η διάκριση που περιέχεται στο *δευτέρο ερώτημα* είναι άσχετη.

γ) Ός προς το *τρίτο ερώτημα*, η ολλανδική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο κοινωνικός νομοθέτης απέβλεψε κυρίως στον διακινούμενο εργαζόμενο ο οποίος έχει την πρόθεση να εγκατασταθεί σε άλλο Κράτος μέλος, για να ανταποκριθεί εκεί σε πραγματική προσφορά εργασίας.

Η άποψη αυτή ενισχύεται από τις ακόλουθες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου: το άρθρο 48 παράγραφος 3 στοιχείο α) και β) της συνθήκης προβλέπει το δικαίωμα των εργαζομένων να αποδέχονται πραγματικές προσφορές εργασίας και να διακινούνται «για τον σκοπό αυτό» ελεύθερως εντός του εδάφους των Κρατών μελών. Η πρώτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1612/68 αναγνωρίζει στους εργαζομένους το δικαίωμα να διακινούνται ελεύθερα στο έσωτερικό της Κοινότητας «για να άσκησουν μισθωτή δραστηριότητα». Τέλος η οδηγία 64/221 αναφέρεται, σύμφωνα με το άρθρο 1, στους υπηκόους ενός Κράτους μέλους, οι οποίοι διαμένουν ή μεταβαίνουν σε άλλο Κράτος μέλος «προκειμένου να άσκησουν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα». Οι λέξεις «για» και «προκειμένου» (en vue) που αναφέρονται στις διατάξεις αυτές υπογραμμίζουν την πρόθεση του ενδιαφερομένου προσώπου.

Πάντως για να προσδιορισθεί σε ποιό βαθμό πρέπει να λαμβάνεται υπ' όψη η πρόθεση του ενδιαφερομένου, πρέπει να εξακριβωθεί αν ο τελευταίος άσκει ή θά άσκησει μία δραστηριότητα. Όταν ο εργαζόμενος άσκει δραστηριότητα που του επιτρέπει να συντηρείται δέν υπάρχει λόγος να αποδίδεται σημασία στο γεγονός αν, με την εγκατάστασή του σε ένα Κράτος μέλος, είχε ως κύριο σκοπό να άσκησει εκεί δραστηριότητα ή αν είχε κυρίως άλλες προθέσεις. Η κατάσταση διαφέρει όταν, όπως εν προκειμένω, υπήκοος Κράτους μέλους μεταβαίνει σε άλλο Κράτος μέλος για να άσκησει εκεί δραστηριότητα ή οποία δέν παρουσιάζει οικονομικό ενδιαφέρον, με μόνο σκοπό να δυνηθεί, τοιουτοτρόπως, να απολαύσει των πλεονεκτημάτων που παρέχονται στα πρόσωπα τά οποία αφορά η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων.

3. α) Η *δανική κυβέρνηση* παρατηρεί ως προς το *πρώτο και το δεύτερο ερώτημα*, ότι η συνθήκη ΕΟΚ αφορά αποκλειστικώς

τήν ρύθμιση τής οικονομικής δραστηριότητας στά Κράτη μέλη, όπως προκύπτει από τό άρθρο 2 τής συνθήκης. Αὐτός ὁ θεμελιώδης περιορισμός τής ἀρμοδιότητος τής Κοινότητος ἔχει ἐπικυρωθεῖ ἀπό τήν ἀπόφαση τοῦ Δικαστηρίου τής 14ης Ἰουλίου 1976 (Donà, 13/76, Jurispr. σ. 1333), ἡ ὁποία ἔκρινε ὅτι «ἡ ἄσκηση ἀθλοπαιδειῶν ὑπόκειται στό κοινοτικό δίκαιο μόνον ἐφ' ὅσον ἀποτελεῖ οικονομική δραστηριότητα ὑπό τήν ἔννοια τοῦ άρθρου 2 τής συνθήκης».

Κατά συνέπεια, τό δικαίωμα ἐλευθέρως κυκλοφορίας χορηγεῖται μόνον στά πρόσωπα πού διαδραματίζουν ὀρισμένο ρόλο στήν οικονομική ζωή τῶν Κρατῶν μελῶν, ἐνῶ ἐκεῖνα πού δέν ἀσκοῦν ἢ δέν ἤσκησαν ἐπαγγελματική δραστηριότητα δέν ἔχουν, δυνάμει τῶν κοινοτικῶν κανόνων πού ἐφαρμόζονται ἐπί τοῦ παρόντος, κανένα δικαίωμα παραμονῆς σέ ἄλλο Κράτος μέλος, ἀκόμα καί ἂν δύνανται νά καλύπτουν τίς ἀνάγκες τους κατ' ἄλλο τρόπο.

Ἡ διάκριση αὐτή εὐρίσκεται, ἐξ ἄλλου, στή βάση τής προτάσεως γιά ἔκδοση ὁδηγίας τοῦ Συμβουλίου, περί τοῦ δικαιώματος παραμονῆς τῶν ὑπηκόων τῶν Κρατῶν μελῶν στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους, ἡ ὁποία ὀρθῶς προϋποθέτει ὅτι τά ὑπάρχοντα νομικά κείμενα δέν ἐξασφαλίζουν τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν προσώπων πού δέν ἀσκοῦν ἐπαγγελματική δραστηριότητα.

Οἱ ὑπήκοοι τής Κοινότητος ἔχουν ἐπομένως τό δικαίωμα νά κυκλοφοροῦν καί νά παραμένουν ἐπί τρεῖς μήνες σέ ἄλλη χώρα τής Κοινότητος πρὸς τόν σκοπό εὐρέσεως ἐργασίας, ἀλλά δέν δικαιούνται ἀδείας διαμονῆς διαρκείας πέντε ἐτῶν κατά τήν ἔννοια τοῦ άρθρου 6 τής ὁδηγίας 68/360 τοῦ Συμβουλίου τής 15ης Ὀκτωβρίου 1968 περί καταργήσεως τῶν περιορισμῶν στή διακίνηση καί τή διαμονή τῶν ἐργαζομένων τῶν Κρατῶν μελῶν καί τῶν οἰκογενειῶν τους στό ἔσωτερικό τής Κοινότητος

(ΕΕ εἰδ. ἔκδ., τόμ. 05/001, σ. 43), ἂν ἀσκοῦν ἐπαγγελματική δραστηριότητα, μόνον ἐπί σχετικῶς περιορισμένο διάστημα.

Ἡ ἔννοια τοῦ διακινουμένου ἐργαζομένου ἀναφέρεται στά πρόσωπα πού πορίζονται τά ἀναγκαῖα μέσα γιά τήν κάλυψη τῶν ἀναγκῶν τους καί τῶν ἀναγκῶν τής οἰκογενείας τους εἴτε ἀπό μὴ διαλείπουσα μισθωτὴ ἐργασία εἴτε ἀπό ἄσκηση ὁποιασδήποτε ἄλλης δραστηριότητος. Ἡ ἔννοια αὐτὴ προϋποθέτει ἐπίσης ὅτι οἱ ἐνδιαφερόμενοι ἐργάζονται ἐπί κανονικό ἀριθμὸ ὥρων, πού στή Δανία εἶναι τουλάχιστο τριάντα ὥρες τήν ἐβδομάδα.

Ἡ δανικὴ κυβέρνηση προτείνει ἐπομένως τήν ἀκόλουθη ἀπάντηση στά δύο πρῶτα ἐρωτήματα:

«Κάθε ὑπήκοος Κράτους μέλους πού ἀσκεῖ δραστηριότητα οικονομικοῦ χαρακτήρος, ὡς μισθωτὸς ἢ αὐτοτελῶς ἐργαζόμενος, ἐμπίπτει στίς διατάξεις τής συνθήκης, ἰδίως στοὺς κανόνες περί ἐλευθέρως κυκλοφορίας. Ἐφ' ὅσον τό Συμβούλιο δέν ἔχει καθορίσει ἀκριβῆς κριτήριον πού νά ἐπιτρέπει τόν προσδιορισμὸ τῶν ἀντιστοίχων κατηγοριῶν μισθωτῶν καί αὐτοτελῶς ἐργαζομένων πού δικαιούνται νά λαμβάνουν ἄδεια διαμονῆς πενταετοῦς ἰσχύος, τά Κράτη μέλη δύνανται νά θεσπίζουν, τά ἴδια, ὀρισμένους ἐλάχιστους κανόνες ὅσον ἀφορᾷ τήν διάρκεια τής ἐργασίας καί τό εἰσόδημα σχετικά μέ τήν ἄσκηση δραστηριότητος, στοὺς ὁποίους ὁ ἄλλοδαπὸς ὀφείλει νά ἀνταποκρίνεται γιά νά τοῦ χορηγεῖται ἄδεια διαμονῆς. Τέτοιοι ἐλάχιστοι κανόνες δέν πρέπει νά ἔχουν σάν συνέπεια τόν ἀποκλεισμό τῶν ἄλλοδαπῶν μισθωτῶν καί τῶν αὐτοτελῶς ἐργαζομένων πού ἀπασχολοῦνται ἐπί κανονικό ἀριθμὸ ὥρων στὸν σχετικὸ τομέα ἢ πού πορίζονται, στὸν ἴδιο τομέα, τό κανονικὸ εἰσόδημα. Ἀντιστρόφως τά κράτη δύνανται νά μὴ λαμβάνουν ὑπ' ὄψη ἄλλες, ἐνδεχομένως, πηγές εἰσοδήματος τοῦ ἐνδιαφερόμενου καί τίς προσωπικὲς του ἀνάγκες ἀπὸ ἀπόψεως δαπανῶν διαβιώσεως.»

6) Τό *τρίτο ερώτημα* στερείται αντικειμένου, λαμβανομένης υπ' όψη τής αρνητικής απαντήσεως που άρμόζει στο πρώτο.

Ή δανική κυβέρνηση παρατηρεί πάντως έπικουρικώς ότι, ένας ύπήκοος τής Κοινότητας που διαμένει σέ άλλο Κράτος μέλος δυνάμει γενικής άδειας διαμονής, πχ. για σπουδές, δέν δικαιούται άδειας διαμονής πενταετούς ισχύος, άπλως και μόνο επειδή έχει άνεύρει έργασία κατά μερική άπασχόληση. Δικαιούται, έν τούτοις, άδειας διαμονής άν άνεύρει έργασία κατά πλήρη άπασχόληση άκόμα και άν συνεχίζει νά παρακολουθεί σπουδές κατά τόν έλεύθερο χρόνο του. Έπομένως, άν πληρουνται οι άντικειμενικές προϋποθέσεις όσον άφορά τήν επαγγελματική δραστηριότητα, ή αίτηση περί χορηγήσεως άδειας διαμονής δέν δύναται νά τεθεί υπό άμφισβήτηση λόγω ένδεχομένης ύποκειμενικής συμπεριφοράς.

4. α) Κατά τήν *γαλλική κυβέρνηση*, στο *πρώτο ερώτημα* πρέπει νά δοθεί θετική απάντηση, διότι δέν δύναται νά γίνει δεκτό ότι τό Κράτος μέλος, στο όποιο ύπήκοος άλλου Κράτους μέλους έργάζεται ή έρχεται νά έργασθεί επί μισθώ ή όχι, δύναται νά του επιβάλλει διοικητική ρύθμιση ή πρακτική άυστηρότερες από εκείνες που εφαρμόζονται στους ύπηκόους αυτού του κράτους, άπαιτώντας εισόδημα, από τήν έργασία αυτή ίσο τουλάχιστο πρós τόν κατώτατο μισθό. Αυτό προκύπτει ίδιως από τό άρθρο 3 παράγραφος 1 του κανονισμού 1612/68, που δέν άναφέρεται σέ καμιά έννοια νομίμου μισθού ή έλαχίστου εισοδήματος ως προϋποθέσεως για τήν είσοδο και τήν διαμονή κοινοτικών ύπηκόων έντός των Κρατών μελών.

6) Παρέλκει, έπομένως, ή ύποβολή ιδιαιτέρων παρατηρήσεων επί του *δευτέρου ερωτήματος*.

γ) Μέ τό *τρίτο ερώτημα* ζητείται νά διευκρινισθεί άν δύναται νά γίνει μέ τήν αυτή ισχύ έπίκληση του δικαιώματος του έργαζομένου, ύπηκόου ενός των Κρατών μελών, περί έλευθέρως εισόδου και έγκαταστάσεως σέ άλλο Κράτος μέλος, όπου άσκει ή έπιθυμεί νά άσκήσει δραστηριότητα, στην περίπτωση που άποδεικνύεται ή πιθανολογείται ότι μέ τήν έγκατάσταση σ' αυτό τό Κράτος μέλος επιδιώκονται προπαντός άλλοι σκοποί και όχι ή άσκηση δραστηριότητας.

Ή απάντηση είναι ότι δυνάμει του άρθρου 48 παράγραφος 3 τής συνθήκης ΕΟΚ και τής οδηγίας 64/221, ή όποια έξεδόθη πρós εφαρμογήν του, τά Κράτη μέλη δύναται νά περιορίζουν τήν έλεύθερη είσοδο και έγκατάσταση ύπηκόων των Κρατών μελών «για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας άσφαλείας και δημοσίας ύγείας».

Πάντως, τό γεγονός και μόνο ότι κοινοτικός ύπήκοος δέν πληροί όρισμένες προϋποθέσεις ως πρós τούς οικονομικούς του πόρους ή δέν άποδεικνύει ότι άσκει ή προτίθεται νά άσκήσει δραστηριότητα σέ όρισμένο Κράτος μέλος, δέν έπιτρέπει στο τελευταίο νά επικαλεσθεί τίς διατάξεις αυτές έναντίον του.

5. α) Ή *Έπιτροπή* προβαίνει κατ' άρχάς σέ άνασκόπηση των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου σχετικά μέ τό δικαίωμα διαμονής. Ύπογραμμίζει ότι δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 1 τής οδηγίας 68/360, τά Κράτη μέλη «έπιτρέπουν τήν είσοδο στην έπικράτειά τους» των ύπηκόων άλλων Κρατών μελών «μέ άπλή επί-

δειξη δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου εν ισχύι».

Δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 2 της οδηγίας αυτής το δικαίωμα διαμονής δεβαιώνεται με τη χορήγηση της «άδειας διαμονής υπηκόου Κράτους μέλους της ΕΟΚ», ή οποία ισχύει για ολόκληρο το έδαφος του Κράτους μέλους πού την έχει εκδώσει και για πέντε έτη, δυνάμει του άρθρου 6 παράγραφος 1 της εν λόγω οδηγίας.

Στους εργαζομένους πού άπασχολούνται στο κράτος υποδοχής για περίοδο μεγαλύτερη των τριών μηνών αλλά μικρότερη του έτους χορηγείται προσωρινός τίτλος διαμονής (άρθρο 6 παράγραφος 3 της οδηγίας).

Τά Κράτη μέλη υιοθέτησαν ερμηνευτική δήλωση κατά την σύνοδο του Συμβουλίου, στην οποία έδρασησαν ο κανονισμός 1612/68 και η οδηγία 68/360. Δυνάμει της δηλώσεως αυτής,

«τά πρόσωπα στα όποια αναφέρεται τό άρθρο 1 (της οδηγίας 68/360), δηλαδή υπήκοοι Κράτους μέλους πού μεταβαίνουν σέ άλλο Κράτος μέλος για νά αναζητήσουν εκεί εργασία, διαθέτουν για τόν σκοπό αυτό κατώτατη προθεσμία τριών μηνών· άν όμως κατά την έκπνοή της προθεσμίας αυτής δέν έχουν άνευρει εργασία, ή διαμονή τους στό έδαφος του δευτέρου αυτού κράτους δύναται νά διακοπεί. Πάντως, άν κατά τή διάρκεια της άνωτέρου περιόδου τά άνωτέρω πρόσωπα καταστούν άντικείμενα παροχών κοινωνικής προνοίας είναι δυνατόν νά κληθούν νά εγκαταλείψουν τό έδαφος του δευτέρου αυτού κράτους».

Σύμφωνα με τήν έρμηνεία της δηλώσεως αυτής από τά Κράτη μέλη, ό εργαζόμενος διαθέτει «έλεύθερη περίοδο» τριών μηνών κατά τήν όποία δύναται νά αναζητήσει εργασία, νά έλθει σέ έπαφή με εργοδότες και νά συνάψει σύμβαση εργασίας. Αν οι ένέργειες αυτές δέν καρποφορήσουν ή άν, κατά τήν διάρκεια της προθεσμίας αυτής ό εργαζόμενος καταστεί άντικείμενο παροχών κοινωνικής προνοίας, είναι δυνατόν, σύμφωνα με τήν έρμηνεία αυτή, νά κληθεί νά εγκαταλείψει τό έδαφος του Κράτους μέλους υποδοχής. Αν, άντιθέτως, οι ένέργειές του ευδοκιμήσουν, εφαρμόζονται κανονικώς τά άρθρα 4 και έπ. της οδηγίας 68/360.

6) Τό πρώτο έρώτημα άφορά βασικώς τό ζήτημα άν υπήκοος Κράτους μέλους, ό όποιος άσκει δραστηριότητα στό έδαφος άλλου Κράτους μέλους ή παρέχει υπηρεσίες σέ βαθμό τόσο περιορισμένο ώστε νά κερδίζει εισοδήματα κατώτερα από τό όριζόμενο στό τελευταίο Κράτος μέλος ως έλάχιστο όριο για τήν συντήρησή του, δύναται νά επικαλεσθεί τό δικαίωμα έλευθέρως κυκλοφορίας των εργαζομένων και ειδικότερα τό δικαίωμα διαμονής, στό όποιο αναφέρεται τό άρθρο 4 της οδηγίας 68/360. Καίτοι τό έρώτημα πού υπεβλήθη άφορά όχι μόνο τούς μισθωτούς αλλά και τούς παρέχοντες υπηρεσίες και τούς άυτοτελώς εργαζομένους, ή άπάντηση της Έπιτροπής περιορίζεται στό δικαίωμα έλευθέρως κυκλοφορίας των εργαζομένων, δεδομένου ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση πρόκειται για πρόσωπο πού εργάζεται επί μισθώ.

Κατά τήν γνώμη της Έπιτροπής, ή άπάντηση είναι καταφατική. Αυτό προκύπτει από τό άρθρο 48 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης καθώς και από τά άρθρα 1 παράγραφος 1 και 7 παράγραφος 1 του κανονισμού 1612/68, δυνάμει των όποιων ό κοινοτικός εργαζόμενος δέν δύναται νά έχει διαφορετική μεταχείριση από τούς ήμεδαπούς εργαζομένους, ως προς τήν «άπασχόληση» ή τήν άσκηση

«μισθωτής δραστηριότητας» ή «όλους τούς δρους άπασχολήσεως και έργασίας».

Τό συμπέρασμα αυτό ίσχύει τόσο στην περίπτωση πού ό εργοδότης δέν συμμορφώνεται πρós τίς περί κατωτάτου μισθού νομικές διατάξεις όσο και στην περίπτωση κατά την όποία ή μείωση τού κατωτάτου μισθού δύναται νά άποδοθεί στό γεγονός ότι ή διάρκεια τής έργασίας είναι μικρότερη από τή διάρκεια τής συνήθους άπασχολήσεως στόν σχετικό τομέα. Στην πρώτη περίπτωση, τό Κράτος μέλος όφείλει νά ένθαρρύνει τόν εργαζόμενο νά επιτύχει τόν σεβασμό τού άστικού του δικαιώματος έναντι τού εργοδότη. Στην δεύτερη περίπτωση ό υπήκοος ΕΟΚ είναι ελεύθερος νά άπασχοληθεί σέ έργασία μειωμένης διάρκειας, όπως και οι άλλανδοί υπήκοοι, έφ' όσον πρόκειται γιά πραγματική έργασία.

Έπί πλέον, ή άποψη αυτή άνταποκρίνεται στόν κοινοτικό χαρακτήρα τής έννοίας τού «εργαζομένου», πού έχει δεχθεί ή άπόφαση τής 19ης Μαρτίου 1964 (Unger, 75/63, Jurisp. σ. 347), διότι θά ήταν άδιανόητο κάθε Κράτος μέλος νά έχει τή δυνατότητα νά μεταβάλλει τό περιεχόμενο τής έννοίας αυτής και νά άποκλείει, κατά τό δοκούν, από τήν προστασία τής συνθήκης, όρισμένες κατηγορίες προσώπων, όρίζοντας έλάχιστα εισοδήματα.

Τέλος, τό παραδεκτό στό έδαφος άλλου Κράτους μέλους, τής έργασίας κατά μερική άπασχόληση, ή όποία άποδίδει εισοδήματα μικρότερα τού κατωτάτου μισθού, άποτελεί γιά πολλά πρόσωπα, πού εϋρίσκονται ιδίως σέ δυσχερή οικονομική κατάσταση, δελτίωση τών συνθηκών διαβίωσης και κοινωνική προαγωγή, σέ σύγκριση μέ τήν πλήρη άνεργία στην όποία θά εϋρίσκοντο στή χώρα καταγωγής τους.

Η Έπιτροπή προτείνει, έπομένως, στό Δικαστήριο τήν άκόλουθη άπάντηση στό πρώτο έρώτημα:

«Υπήκοος Κράτους μέλος ό όποιος εργάζεται επί μισθώ στό έδαφος άλλου Κράτους μέλους σέ βαθμό τόσο περιορισμένο ώστε νά έλκει από τήν έργασία αυτή εισοδήματα κατώτερα από τό όριζόμενο στό τελευταίο Κράτος μέλος ως έλάχιστο όριο γιά τήν συντήρησή του, δύναται νά επικαλεσθεί τό δικαίωμα ελευθέρας κυκλοφορίας τών εργαζομένων, στό όποιο άναφέρεται τό άρθρο 48 τής συνθήκης ΕΟΚ και τό όποιο έφηρμόσθη από τόν κανονισμό 1612/68 και τίς όδηγίες 68/360 και 64/221. Ίδιαίτερος, στόν υπήκοο αυτό δέν δύναται νά προδληθεί άρνηση χορηγήσεως τού δικαιώματος διαμονής τού άρθρου 4 τής όδηγίας 68/360.»

γ) Η διάκριση πού περιέχεται στό *δεύτερο έρώτημα* είναι άσχετη.

δ) Όσον άφορά τό *τρίτο έρώτημα* ή Έπιτροπή, καιτοι άναγνωρίζει ότι ή πρόθεση τού εργαζομένου, υπήκοου άλλου Κράτους μέλους, νά άναζητήσει ή νά άσκήσει επαγγελματική δραστηριότητα στό Κράτος μέλος ύποδοχής έχει κάποια σημασία όσον άφορά τήν ελεύθερη κυκλοφορία, ύποστηρίζει ότι ή πρόθεση αυτή ύπάρχει όταν άσκέιται δραστηριότης, άκόμα κι άν πρόκειται γιά έργασία κατά μερική άπασχόληση έναντι άμοιδής μικρότερης από τόν κατώτατο μισθό. Η δήλωση προσλήψεως τού εργοδότη, σύμφωνα μέ τό άρθρο 4 παράγραφος 3 στοιχείο 6) τής όδηγίας 68/360 άποτελεί *prima facie* άπόδειξη τής προθέσεως αυτής γιά τίς άρχές τού Κράτους μέλους ύποδοχής.

Είναι άπαράδεκτος και άντίθετος στόν χαρακτήρα θεμελιώδους δικαιώματος πού προσιδιάζει στην ελεύθερη κυκλοφορία τών εργαζομένων, ό άποκλεισμός από τά πλεονεκτήματα τής ελεύθερης κυκλοφορίας τού εργαζομένου ό όποιος έκδηλώνει σαφώς τήν πρόθεσή του νά έργασθεί, άσκώντας πράγματι επαγγελματική δραστηριότητα,

μέ την αίτιολογία ότι οι κύριοι σκοποί του είναι ίσως διαφορετικοί. Επί πλέον ή άσκηση δραστηριότητας κατά μειωμένη άπασχόληση δέν άποτελεί άναγκαστικά καθ' έαυτή ένδειξη τής έλλείψεως προθέσεως άσκήσεως έπαγγελματικής δραστηριότητας.

Η Έπιτροπή προτείνει, έπομένως, τήν άκόλουθη άπάντηση στό τρίτο έρώτημα:

«Τό δικαίωμα εισόδου και διαμονής στό έδαφος Κράτους μέλους, πού άπορρέει εύθές από τό δικαίωμα έλευθέρως κυκλοφορίας τών έργασομένων, πρέπει νά χορηγείται στόν ύπήκοο Κράτους μέλους, έπιφυλασσομένων τών διατάξεων του άρθρου 48 τής συνθήκης ΕΟΚ και τής οδηγίας 64/221, περί δημοσίας υγείας, δημοσίας τάξεως και δημοσίας άσφαλείας, εκτός άν ή συμπεριφορά του άποδεικνύει ότι δέν έχει πράγματι τήν πρόθεση άσκήσεως έπαγγελματικής δραστηριότητας.»

III — Προφορική διαδικασία

Η Levin, έκπροσωπούμενη από τόν W. J. van Bennekom δικηγόρο Άμστερνταμ, ή όλλανδική κυβέρνηση, έκπροσωπούμενη από τούς Adriaan Bos και Donner, ή δανική κυβέρνηση, έκπροσωπούμενη από τόν Laurids Mikaelson, ή γαλλική κυβέρνηση, έκπροσωπούμενη από τόν Carnelutti, ή ιταλική κυβέρνηση έκπροσωπούμενη από τόν Caramazza και ή Έπιτροπή τών Εύρωπαϊκών Κοινοτήτων, έκπροσωπούμενη από τούς John Forman και Pieter-Jan Kuypers, άνέπτυξαν προφορικάς τίς παρατηρήσεις τους και άπήνησαν σέ έρωτήσεις του Δικαστηρίου, κατά τήν συνεδρίαση τής 25ης Νοεμβρίου 1981.

Ο γενικός εισαγγελεύς άνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τήν συνεδρίαση τής 20ης Ιανουαρίου 1982.

Σκεπτικό

- 1 Μέ παρεμπίπτουσα άπόφαση τής 28ης Νοεμβρίου 1980, ή όποία περιήλθε στό Δικαστήριο στίς 11 Μαρτίου 1981, τό όλλανδικό Raad van State υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 τής συνθήκης ΕΟΚ, τρία προδικαστικά έρωτήματα ως πρός τήν έρμηνεία του άρθρου 48 τής συνθήκης, καθώς και όρισμένων διατάξεων κοινοτικών κανονισμών και οδηγιών περί έλευθέρως κυκλοφορίας τών προσώπων στό έσωτερικό τής Κοινότητας.
- 2 Η Levin, αίτουσα στήν κυρία δίκη, βρετανικής ύπηκοότητας, σύζυγος ύπηκόου τρίτης χώρας, έζήτησε άδεια παραμονής στίς Κάτω Χώρες. Η άδεια αυτή δέν τής έδόθη, σύμφωνα μέ τήν όλλανδική νομοθεσία, επειδή δέν ήσκει έπάγγελμα στίς Κάτω Χώρες και, έπομένως, δέν ήδύνατο νά θεωρηθεί ως «προνομιούχος ύπήκοος ΕΟΚ» κατά τήν έννοια τής άνωτέρω νομοθεσίας.

3 'Η Levin υπέβαλε αίτηση επανεξετάσεως της απόφασεως αυτής ενώπιον του Staatssecretaris van Justitie, μετά την απόρριψη της όποιας ήσκησε προσφυγή, ενώπιον του Raad van State, υποστηρίζουσα ότι εν τῷ μεταξύ εἶχε ἀρχίσει νά ἐργάζεται ἐπὶ μισθῶ στίς Κάτω Χῶρες καὶ ὅτι, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἡ ἴδια καὶ ὁ σύζυγός της διέθεταν περιουσιακὰ στοιχεῖα καὶ εἰσοδήματα ὑπερπαραρκῆ γιὰ τὴν συντήρησή τους, ἀκόμη καὶ χωρὶς νά ἐργάζονται.

4 Τὸ Raad van State, ἐκτιμώντας ὅτι ἡ ἐκδοθησομένη ἀπόφαση ἐξηρτάτο ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, υπέβαλε τὰ ἀκόλουθα προδικαστικὰ ἐρωτήματα:

«1. Ὁ ὅρος «begunstigde EEG-onderdaan» (προνομιούχος ὑπήκοος ΕΟΚ), μὲ τὸν ὅποιο, στὴν ὀλλανδική νομοθεσία, νοεῖται ὁ ὑπήκοος Κράτους μέλους, σύμφωνα μὲ τὸν ὀρισμὸ τοῦ ἀρθροῦ 1 τῆς ὀδηγίας 64/221, τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1964, καὶ ὁ ὀποῖος χρησιμοποιεῖται στὴν νομοθεσία αὐτὴ γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τῆς κατηγορίας τῶν προσώπων ἐπὶ τῶν ὀποίων ἐφαρμόζεται τὸ ἀρθρο 48 τῆς συνθήκης περὶ ἰδρύσεως τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος, καὶ ὁ κανονισμὸς 1612/68 τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1958, τὸν ὀποῖο ἐξέδωσε τὸ Συμβούλιο τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων κατ' ἐφαρμογὴ τοῦ ἀνωτέρω ἀρθροῦ, καθὼς καὶ οἱ ὀδηγίες 64/221 τῆς 25ης Φεβρουαρίου 1964 καὶ 68/360 τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1968, ἔχει τὴν ἔννοια ὅτι ἀφορᾶ καὶ τὸν ὑπήκοο Κράτους μέλους, ὁ ὀποῖος ἀσκεῖ στὸ ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους μισθωτῆ, ἢ ὄχι δραστηριότητα ἢ πού παρέχει ἐκεῖ ὑπηρεσίες, σὲ βαθμὸ τόσο περιορισμένο, ὥστε νά πορίζεται εἰσόδημα κατώτερο ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὀποῖο στὸ τελευταῖο αὐτὸ Κράτος μέλος θεωρεῖται ὡς τὸ ἐλάχιστο ὄριο γιὰ τὴν συντήρησή του;

2. Γιὰ νά δοθεῖ ἀπάντηση στὸ πρῶτο ἐρώτημα, πρέπει νά γίνῃ διάκριση μεταξύ ἀφ' ἑνὸς τῶν προσώπων τὰ ὀποῖα, παράλληλα ἢ ἐπὶ πλεόν τῶν ἐσόδων πού ἔχουν ἀπὸ τὴν περιορισμένη δραστηριότητά τους, ἔχουν καὶ ἄλλα εἰσοδήματα (πχ. εἰσοδήματα πού προέρχονται ἀπὸ τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα ἢ ἀπὸ τὴν ἐργασία τοῦ συζύγου τους, ὁ ὀποῖος τὰ συνοδεύει καὶ ὁ ὀποῖος δέν εἶναι ὑπήκοος Κράτους μέλους), ἔτσι ὥστε νά διαθέτουν ἐπαρκῆ μέσα συντηρήσεως κατὰ τὴν ἔννοια τοῦ ἐρωτήματος 1 καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν προσώπων πού δέν διαθέτουν ἄλλα παρόμοια πρόσθετα εἰσοδήματα, ἀλλὰ πού γιὰ ἰδιαίτερους λόγους, ἀρκοῦνται σὲ εἰσόδημα κατώτερο ἐκεῖνου πού θεωρεῖται γενικά ὡς τὸ κατώτατο ὄριο;

3. Σέ περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στό πρώτο ἐρώτημα, εἶναι δυνατό νά γίνει ἐπίκληση μέ τήν αὐτή ἰσχύ τοῦ δικαιώματος ἑνός τέτοιου ἐργαζομένου περί ἐλευθέρως εἰσόδου καί ἐγκαταστάσεως στό Κράτος μέλος, στό ὁποῖο ἀσκεῖ ἢ ἐπιθυμεῖ νά παρέχει ὑπηρεσίες σέ περιορισμένο βαθμό, ὅταν ἀποδεικνύεται ἢ πιθανολογεῖται ὅτι, μέ τήν ἐγκατάσταση στό ἐν λόγω Κράτος μέλος, ἐπιδιώκονται κυρίως σκοποί διάφοροι ἀπό τήν ἄσκηση δραστηριότητος ἢ τήν παροχή ὑπηρεσιῶν σέ περιορισμένο βαθμό;»
5. Καίτοι τά ἐρωτήματα αὐτά, ὅπως εἶναι διατυπωμένα, ἀφοροῦν τόσο τήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐργαζομένων, ὅσο καί τήν ἐλευθερία ἐγκαταστάσεως καί τήν ἐλεύθερη παροχή ὑπηρεσιῶν, ἀπό τά στοιχεῖα τῆς κυρίας δίκης προκύπτει ὅτι ὁ ἐθνικός δικαστής ἀναφέρεται πράγματι μόνο στήν ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐργαζομένων. Ἐπομένως, οἱ ἀπαντήσεις πρέπει νά περιορισθοῦν σέ ὅ,τι ἀφορᾷ τήν ἐλευθερία αὐτή.

Ἐπί τοῦ πρώτου καί τοῦ δευτέρου ἐρωτήματος

6. Μέ τό πρώτο καί τό δεύτερο ἐρώτημα, πού πρέπει νά ἐξετασθοῦν μαζί, τό ἐθνικό δικαστήριο ἐρωτᾷ κυρίως, ἂν οἱ περί ἐλευθέρως κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων διατάξεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου ἀφοροῦν καί τόν ὑπῆκοο Κράτους μέλους πού ἐργάζεται μὲν ἐπί μισθῶ στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους, ἀπό τήν ἐργασία του ὅμως αὐτή ἀποκομίζει εἰσοδήματα κατώτερα τοῦ ἐλαχίστου ὁρίου συντηρήσεως, κατά τήν ἐννοια τῆς νομοθεσίας τοῦ δευτέρου Κράτους μέλους. Συγκεκριμένα ἐρωτᾶται ἂν, οἱ διατάξεις αὐτές ἀφοροῦν τό ἀνωτέρω πρόσωπο, στήν περίπτωση πού εἶτε συμπληρώνει τά ἐκ τῆς ἐν λόγω ἐπί μισθῶ ἐργασίας του εἰσοδήματα μέ ἄλλα, μέχρι τοῦ ἀνωτέρω ἐλαχίστου ὁρίου εἶτε ἀρκεῖται σέ μέσα συντηρήσεως κατώτερα τοῦ ὁρίου αὐτοῦ.
7. Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 48 τῆς συνθήκης, ἐξασφαλίζεται ἡ ἐλεύθερη κυκλοφορία τῶν ἐργαζομένων ἐντός τῆς Κοινότητος. Ἡ ἐλευθερία αὐτή συνεπάγεται τήν κατάργηση κάθε διακρίσεως λόγω ἰθαγενείας μεταξύ τῶν ἐργαζομένων τῶν Κρατῶν μελῶν, ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀπασχόληση, τήν ἀμοιβή καί τούς ἄλλους ὁρους ἐργασίας, περιλαμβάνει δέ τό δικαίωμα, ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῶν περιορισμῶν πού δικαιολογοῦνται γιά λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ἀσφαλείας καί δημοσίας ὑγείας, νά ἀποδέχονται πραγματικές προσφορές ἐργασίας, νά κινουῦνται ἐλεύθερα, γιά τόν σκοπό αὐτόν ἐντός τοῦ ἐδάφους τῶν Κρατῶν

μελών, να διαμένουν σέ ένα από τά Κράτη μέλη μέ τόν σκοπό νά ἐργάζονται ἐκεῖ καί νά παραμένουν ἐκεῖ μετά τό πέρας τῆς ἐργασίας αὐτῆς.

- 8 Ἡ διάταξη αὐτή ἐφηρμόσθη, μεταξύ ἄλλων, ἀπό τόν κανονισμό 1612/68 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 15ῆς Ὀκτωβρίου 1968 περί ἐλευθέρου κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητος (ΕΕ εἰδ. ἐκδ. 05/001, σ. 33) καί ἀπό τήν ὁδηγία 68/360 τοῦ Συμβουλίου, τῆς ἰδίας ἡμερομηνίας, περί καταργήσεως τῶν περιορισμῶν στήν διακίνηση καί στήν διαμονή τῶν ἐργαζομένων τῶν Κρατῶν μελῶν καί τῶν οἰκογενειῶν τους στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητος (ΕΕ εἰδ. ἐκδ. 05/001, σ. 43). Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 1 τοῦ κανονισμοῦ 1612/68, κάθε ὑπῆκοος Κράτους μέλος, ἀνεξαρτήτως τοῦ τόπου διαμονῆς του, ἔχει τό δικαίωμα νά ἀναλαμβάνει μισθωτή δραστηριότητα καί νά τήν ἀσκεῖ στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους, συμφώνως πρός τίς νομοθετικές, κανονιστικές καί διοικητικές διατάξεις πού ρυθμίζουν τήν ἀπασχόληση τῶν ἡμεδαπῶν ἐργαζομένων τοῦ κράτους αὐτοῦ.
- 9 Naί μέν τά ἐκ τῆς ἐλευθέρου κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων δικαιώματα, καί εἰδικότερα, τό δικαίωμα εἰσόδου καί παραμονῆς στό ἔδαφος Κράτους μέλους, συνδέονται ἀντιστοιχῶς μέ τήν ιδιότητα τοῦ ἐργαζομένου ἢ τοῦ προσώπου πού ἀσκεῖ ἢ ἐπιθυμεῖ νά ἀσκήσει μία ἀμειβομένη δραστηριότητα, πλὴν ὅμως οἱ ὅροι «ἐργαζόμενος» καί «ἀμειβομένη δραστηριότης» δέν ὀρίζονται ρητῶς σέ καμία σχετική διάταξη. Πρέπει, ἐπομένως, νά κριθεῖ ἡ σημασία τους μέ ἀναδρομή στίς γενικῶς ἀναγνωρισμένες ἐρμηνευτικές ἀρχές, μέ ἀφετηρία τήν συνήθη ἔννοια πού πρέπει ν' ἀποδοθεῖ στούς ὅρους αὐτούς ἐντός τοῦ συνόλου τῶν διατάξεων ὅπου κείνται καί ὑπό τό φῶς τῶν στόχων τῆς συνθήκης.
- 10 Ἡ ὀλλανδική καί ἡ δανικὴ κυβέρνησις ὑπεστήριξαν ἀντιστοιχῶς ὅτι, τίς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 48 τῆς συνθήκης δύνανται νά ἐπικαλεσθοῦν μόνο τά πρόσωπα πού εἰσπράττουν μισθό τουλάχιστον ἴσο πρός τά μέσα συντηρήσεως πού θεωροῦνται ἀναγκαῖα ἀπό τή νομοθεσία τοῦ Κράτους μέλους ὅπου ἐργάζονται ἢ ὅσοι ἐργάζονται τουλάχιστον ἐπὶ τόν ἀριθμὸ ὥρων πού θεωρεῖται κανονικός γιὰ πλήρη ἀπασχόληση στὸν σχετικὸ τομέα. Γιά τόν ὀρισμὸ τοῦ κατωτάτου μισθοῦ καί τοῦ κατωτάτου ἀριθμοῦ ὥρων εἶναι ἀναγκαῖα ἡ προσφυγὴ σέ ἐθνικά κριτήρια, δεδομένου ὅτι δέν ὑπάρχουν σχετικὲς διατάξεις στήν κοινοτικὴ νομοθεσία.

- 11 Τό επιχείρημα αυτό δέν δύναται, πάντως, νά γίνει δεκτό. Όπως έχει ήδη δεχθεί τό Δικαστήριο, μέ τήν απόφαση τής 19ης Μαρτίου 1964 (Unger, 75/63, Jurispr. σ. 347), οί ὄροι «ἐργαζόμενος» καί «ἀμειβομένη δραστηριότης» δέν δύναται νά ὀρισθοῦν διά παραπομπῆς στίς νομοθεσίες τῶν Κρατῶν μελῶν, ἀλλά ἔχουν κοινοτική ἔννοια. Ἄλλως, οί περί ἐλευθέρως κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων κοινοτικοί κανόνες θά ἀπέβαιναν μάταιοι, διότι τό περιεχόμενο τῶν ὄρων αὐτῶν θά ἦδύνατο νά ὀρισθεῖ καί νά τροποποιηθεῖ μονομερῶς, χωρίς ἔλεγχο ἐκ μέρους τῶν ὀργάνων τῆς Κοινότητος, ἀπό τίς ἐθνικές νομοθεσίες, οί ὁποῖες θά εἶχαν ἔτσι τήν δυνατότητα νά ἀποκλείσουν, κατά τό δοκοῦν, ὀρισμένες κατηγορίες προσώπων, ἀπό τήν ἐφαρμογή τῆς συνθήκης.
- 12 Αὐτό θά συνέβαινε ἰδίως στήν περίπτωση πού ἡ ἀπόλαυση τῶν δικαιωμάτων πού παρέχονται βάσει τῆς ἐλευθέρως κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων θά ἦδύνατο νά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τό κριτήριο ἑνός μισθοῦ, τόν ὁποῖο ἡ νομοθεσία τοῦ κράτους ὑποδοχῆς ὀρίζει ὡς κατώτατο, ὅποτε τό πεδίο ἐφαρμογῆς, *ratione personae*, τῶν σχετικῶν κοινοτικῶν κανόνων θά ἐποίκιλε ἀπό τοῦ ἑνός Κράτους μέλους στό ἄλλο. Ἐπομένως, ἡ ἔννοια καί ἡ ἔκταση τῶν ὄρων «ἐργαζόμενος» καί «ἀμειβομένη δραστηριότης» πρέπει νά ἀποσαφηνισθοῦν ὑπό τό φῶς τῶν ἀρχῶν τῆς κοινοτικῆς ἐννόμου τάξεως.
- 13 Σχετικῶς, πρέπει νά ὑπογραμμισθεῖ ὅτι οί ὄροι αὐτοί ὀρίζουν τό πεδίο ἐφαρμογῆς μιᾶς ἀπό τίς θεμελιώδεις ἐλευθερίες πού ἐξασφαλίζει ἡ συνθήκη καί γιά τόν λόγο αὐτό δέν δύναται νά ἐρμηνευθοῦν συσταλτικῶς.
- 14 Σύμφωνα μέ τήν ἀντίληψη αὐτή, οί αἰτιολογικές σκέψεις τοῦ κανονισμοῦ 1612/68 ἀναγνωρίζουν γενικῶς τό δικαίωμα ὄλων τῶν ἐργαζομένων τῶν Κρατῶν μελῶν νά ἀσκοῦν τήν δραστηριότητα τῆς ἐκλογῆς τους στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητος, ἀνεξαρτήτως ἂν πρόκειται γιά μονίμους, ἐποχιακοῦς ἢ μεθοριακοῦς ἐργαζομένους πού ἀσκοῦν τήν δραστηριότητά τους ἐπ' εὐκαιρία παροχῆς ὑπηρεσιῶν. Περαιτέρω, ἡ ὁδηγία 68/360 ἀναγνωρίζει, στό ἀρθρο 4, τό δικαίωμα διαμονῆς στοῦς ἐργαζομένους, μέ ἀπλή ἐπίδειξη τοῦ ἐγγράφου μέ τό ὁποῖο εἰσῆλθαν στό ἔδαφος τοῦ συγκεκριμένου κράτους καί μιᾶς δηλώσεως προσλήψεως τοῦ ἐργοδότη ἢ ἑνός πιστοποιητικοῦ ἐργασίας, χωρίς νά ἐξαρτᾶ τό ἐν λόγω δικαίωμα ἀπό καμμία προϋπόθεση ὅσον ἀφορᾶ τό εἶδος τῆς ἐργασίας ἢ τό ὕψος τῶν ἐσόδων πού ἀποφέρει.

- 15 Μία έρμηνεία πού άποδίδει στους όρους αυτούς όλη τους τήν έκταση είναι σύμφωνη και μέ τούς σκοπούς τής συνθήκης, μεταξύ τών όποιών αναφέρεται, στά άρθρα 2 και 3, ή εξάλειψη τών έμποδίων στην έλεύθερη κυκλοφορία τών προσώπων, μεταξύ τών Κρατών μελών, μέ σκοπό μεταξύ άλλων, τήν προαγωγή τής άρμονικής ανάπτυξεως τών οικονομικών δραστηριοτήτων στό σύνολο τής Κοινότητας και τήν άνύψωση του βιοτικού επιπέδου. Δεδομένου ότι ή εργασία κατά μερική άπασχόληση, καιτοι συνήθως πηγή εισοδημάτων κατωτέρων από τό θεωρούμενο ως ελάχιστο όριο συντηρήσεως, άποτελεί, για μεγάλο άριθμό προσώπων, άποτελεσματικό μέσο για τήν βελτίωση τών συνθηκών διαβίωσεώς τους, ή άποτελεσματικότης του κοινοτικού δικαίου θά εδλάπτετο και θά έτίθετο υπό άμφισβήτηση ή πραγματοποίηση τών σκοπών τής συνθήκης, άν ή άπόλαυση τών δικαιωμάτων πού παρέχονται στό πλαίσιο τής έλευθέρης κυκλοφορίας τών εργαζομένων έπεφυλάσσετο μόνο σε όσους εργάζονται κατά πλήρη άπασχόληση και κερδίζουν, συνεπώς, μισθό ίσο τουλάχιστον, προς τόν κατώτατο μισθό πού εξασφαλίζεται στον συγκεκριμένο τομέα.
- 16 Έπομένως, οι όροι του «εργαζομένου» και τής «άμειδομένης δραστηριότητας» πρέπει να λαμβάνονται υπό τήν έννοια ότι, οι περί έλευθέρης κυκλοφορίας τών εργαζομένων διατάξεις άφορουν και εκείνους, οι όποιοι άσκουν ή επιθυμούν να άσκήσουν μία άμειδομένη δραστηριότητα κατά μερική άπασχόληση, και οι όποιοι, για τόν λόγο αυτό, κερδίζουν ή θά εκέρδιζαν άμοιβή κατώτερη τής ελάχιστης άμοιβής πού εξασφαλίζεται στον συγκεκριμένο τομέα. Καμμία διάκριση δέν δύναται να γίνει σχετικώς, μεταξύ τών προσώπων πού επιθυμούν να άρκοονται στα εισοδήματα πού άποκομίζουν από μία τέτοια δραστηριότητα και εκείνων πού συμπληρώνουν τά εισοδήματα αυτά με άλλα, είτε προερχόμενα από άγαθά είτε από τήν εργασία κάποιου μέλους τής οικογενείας τους πού τά συνοδεύει.
- 17 Πρέπει πάντως να διευκρινισθει ότι, ναί μέν ή εργασία κατά μερική άπασχόληση δέν εξαιρείται του πεδίου εφαρμογής τών κανόνων περί έλευθέρης κυκλοφορίας τών εργαζομένων, οι κανόνες όμως αυτοί καλύπτουν μόνο τήν άσκηση πραγματικών και άποτελεσματικών δραστηριοτήτων, κατ' άποκλεισμόν τόσο περιορισμένων άπασχολήσεων, πού εμφανίζονται ως καθαρώς περιθωριακές και έπουσιώδεις. Πράγματι, όπως προκύπτει από τήν διατύπωση τής άρχής τής έλευθέρης κυκλοφορίας τών εργαζομένων, καθώς και από τήν θέση τών σχετικών κανόνων εντός του όλου συστήματος τής συνθήκης, οι κανόνες αυτοί εξασφαλίζουν τήν έλεύθερη κυκλοφορία τών προσώπων εκείνων πού άσκουν ή πού επιθυμούν να άσκήσουν οικονομική δραστηριότητα.

- 18 Ἐπομένως, στό πρῶτο καί στό δεύτερο ἐρώτημα προσήκει ἡ ἀπάντηση ὅτι οἱ περί ἐλευθέρως κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων διατάξεις τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου ἀφοροῦν καί τόν ὑπῆκοο Κράτους μέλους, πού ἐργάζεται ἐπί μισθῶ στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους, ἐκ τῆς ἐργασίας του δέ αὐτῆς ἀποκομίζει εἰσοδήματα κατώτερα τοῦ ἐλαχίστου ὀρίου συντηρήσεως, ὅπως τό ἐννοεῖ τό τελευταῖο αὐτό κράτος, εἴτε συμπληρώνει τά ἐκ τῆς ἐν λόγω ἐργασίας του εἰσοδήματα μέ ἄλλα, μέχρι τοῦ ἐν λόγω ἐλαχίστου ὀρίου εἴτε ἀρκεῖται σέ μέσα συντηρήσεως κατώτερα τοῦ ὀρίου αὐτοῦ, ἀρκεῖ νά ἀσκεῖ μία πραγματική καί γνησία δραστηριότητα.

Ἐπί τοῦ τρίτου ἐρωτήματος

- 19 Τό ἐρώτημα αὐτό ἀναφέρεται κυρίως στό ἂν τό δικαίωμα εἰσόδου καί παραμονῆς στό ἔδαφος Κράτους μέλους δύναται νά μή χορηγεῖται στόν ἐργαζόμενο ὁ ὅποιος, μέ τήν εἰσοδο καί παραμονή του ἐπιδιώκει προπαντός ἄλλους σκοπούς ἀπό τήν ἄσκηση μιᾶς ἀμειβομένης δραστηριότητος, ὅπως ὀρίζεται ὁ ὅρος αὐτός στήν ἀπάντηση στά δύο πρῶτα ἐρωτήματα.
- 20 Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 48 παράγραφος 3 τῆς συνθήκης, τό δικαίωμα ἐλευθέρως διακινήσεως ἐντός τοῦ ἐδάφους τῶν Κρατῶν μελῶν παρέχεται στούς ἐργαζομένους «προκειμένου» νά ἀποδέχονται πραγματική προσφορά ἐργασίας. Οἱ ἐργαζόμενοι ἀπολαύουν τοῦ δικαιώματος παραμονῆς σέ ἕνα ἀπό τά Κράτη μέλη «μέ τόν σκοπό» τῆς ἀσκήσεως μιᾶς ἐργασίας ἐκεῖ. Ἐπί πλέον, ὁ κανονισμός 1612/68 ἀναφέρει στό προοίμιό του ὅτι ἡ ἐλεύθερη κυκλοφορία συνεπάγεται τό δικαίωμα τῶν ἐργαζομένων νά διακινῶνται ἐλεύθερα στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητος «γιά νά» ἀσκήσουν μισθωτή δραστηριότητα, ἐνῶ ἡ ὁδηγία 68/360, ἄρθρο 2 ἐπιβάλλει στά Κράτη μέλη τήν ὑποχρέωση νά ἐπιτρέπουν στούς ἐργαζομένους νά ἐγκαταλείπουν τήν ἐπικράτειά τους «προκειμένου» νά ἀναλάβουν ἢ νά ἀσκήσουν μισθωτή δραστηριότητα στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους.

- 21 Οἱ ἐκφράσεις αὐτές πάντως διατυπώνουν μόνο τήν συνυφασμένη μέ αὐτή τήν ἀρχή τῆς ἐλευθέρως κυκλοφορίας τῶν ἐργαζομένων ἐπιταγή, νά μή δύνανται νά

ἐπικαλεσθούν τὰ πλεονεκτήματα πού παρέχει τό κοινοτικό δίκαιο στό πλαίσιο τῆς ἐν λόγω ἐλευθερίας παρά μόνο ἐκείνοι πού ἀσκούν πράγματι ἢ ἐπιθυμοῦν σοβαρῶς νά ἀσκήσουν μιά ἀμειβομένη δραστηριότητα. Οἱ ἐκφράσεις αὐτές δέν συνεπάγονται πάντως, ὅτι ἡ ἀπόλαυση τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς δύναται νά ἐξαρτηθεῖ ἀπό τούς σκοπούς πού ἐπιδιώκει ὁ ὑπήκοος ἐνός Κράτους μέλους ζητώντας ἄδεια εἰσόδου ἢ παραμονῆς στό ἔδαφος ἄλλου Κράτους μέλους, ἀρκεῖ πράγματι νά ἀσκεῖ ἢ νά ἐπιθυμεῖ νά ἀσκῆσει στό κράτος αὐτό μία δραστηριότητα πού νά ἀνταποκρίνεται στά ἀνωτέρω κριτήρια, δηλαδή μία πραγματική καί γνησία ἀμειβομένη δραστηριότητα.

22 Ἐφ' ὅσον πληροῦται ὁ ὅρος αὐτός, τὰ κίνητρα πού ὤθησαν, ἐνδεχομένως, τόν ἐργαζόμενο νά ἀναζητήσῃ ἐργασία στό συγκεκριμένο Κράτος μέλος εἶναι ἀδιάφορα καί δέν πρέπει νά λαμβάνονται ὑπ' ὄψη.

23 Ἐπομένως, στό τρίτο ἀπό τὰ ἐρωτήματα πού ὑπέβαλε τό Raad van State προσήκει ἡ ἀπάντηση ὅτι τὰ κίνητρα πού ὤθησαν τόν ἐργαζόμενο ἐνός Κράτους μέλους νά ἀναζητήσῃ ἐργασία σέ ἄλλο Κράτος μέλος εἶναι ἀδιάφορα, ὅσον ἀφορᾷ τό δικαίωμά του εἰσόδου καί παραμονῆς στό ἔδαφος τοῦ τελευταίου αὐτοῦ κράτους, ἐφ' ὅσον ἀσκεῖ ἢ ἐπιθυμεῖ νά ἀσκῆσει πραγματική καί γνησία δραστηριότητα.

Ἐπί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

Τά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑπεβλήθησαν ἡ ὀλλανδική, ἡ δανικὴ, ἡ γαλλικὴ καί ἡ ἰταλικὴ κυβέρνηση, καθὼς καί ἡ Ἐπιτροπὴ, οἱ ὁποῖες κατέθεσαν παρατηρήσεις στό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παρούσα διαδικασία ἔχει ὡς πρὸς τούς διαδίκους τῆς κυρίας δίκης τόν χαρακτήρα παρεμπιπτοντος, πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφασίσῃ γιὰ τὰ δικαστικά ἔξοδα.

Διά ταυτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας επί των ερωτημάτων πού του υπέβαλε, με παρεμπίπτουσα απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 1980, τό όλλανδικό Raad van State, afdeling rechtspraak, άποφάινεται:

- 1) Οί περί έλευθέρας κυκλοφορίας τών εργαζομένων διατάξεις του κοινοτικού δικαίου άφοροϋν και τόν ύπήκοο Κράτους μέλος, πού εργάζεται επί μισθώ στό έδαφος άλλου Κράτους μέλους, εκ τής εργασίας του δε αυτής άποκομίζει εισοδήματα κατώτερα του έλαχίστου όριου συντηρήσεως, όπως τό έννοεϊ τό τελευταίο αυτό κράτος, είτε συμπληρώνει τά εκ τής έν λόγω εργασίας του εισοδήματα με άλλα, μέχρι του έν λόγω έλαχίστου όριου είτε άρκεϊται σε μέσα συντηρήσεως κατώτερα του όριου αυτού, άρκει νά άσκεϊ μιά πραγματική και γνησία δραστηριότητα.
- 2) Τά κίνητρα πού ώθησαν τόν εργαζόμενο ενός Κράτους μέλους νά αναζητήσει εργασία σε άλλο Κράτος μέλος είναι άδιάφορα, όσον άφορā τό δικαίωμα του εισόδου και παραμονής στό έδαφος του τελευταίου αυτού κράτους, έφ' όσον άσκεϊ ή έπιθυμεί νά άσκήσει πραγματική και γνησία δραστηριότητα.

	Mertens de Wilmars	Bosco	Touffait
Due	Pescatore	Mackenzie Stuart	O'Keeffe
Koopmans	Everling	Χλωρός	Grévisse

Έδημοσιεύθη σε δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβούργο στις 23 Μαρτίου 1982.

Ό γραμματεϋς
P. Heim

Ό πρόεδρος
J. Mertens de Wilmars